

ALMANYA'DA 2012 AĞUSTOS AYI İTİBARIYLA ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK ALANINDA MEYDANA GELEN ÖNEMLİ GELİŞMELER

1. İstihdam Piyasası

Çalışanların sayısı, Temmuz 2012'de bir ay öncesine göre 14.000 azalma kaydedilmiş ve 41,68 milyon olarak kayıtlara geçmiştir. Federal İstatistik Dairesi'nin verilerine göre, bir yıl öncesine göre kıyaslandığında çalışanların sayısı 469.000 (% 1,1) artış göstermiştir. Ayrıca, Mayıs 2012 itibariyle sigortaya tabi çalışanların sayısı bir yıl öncesine göre 546.000 (% 1,9) artarak 28,93 milyon olarak kaydedilmiştir.

Öte yandan, ikinci basamak işsizlik parası alanların istihdam edildiği statüde çalışanların sayısı, Temmuz 2012'de bir yıl öncesine göre 30.000 (% 18) azalarak 134.000 olarak kayıtlara geçmiştir. Düşük ücretli işlerde çalışanların sayısı ise 2012 Haziran ayı itibariyle bir yıl öncesine göre 58.000 (% 1,2) azalarak 4,82 milyona inmiştir. Diğer taraftan, aynı dönemde sigortalı çalışanların % 8,8'ini teşkil eden 2,57 milyon sigortalı gelirlerini artırmak amacıyla düşük ücretli ikinci bir işte çalışmıştır. Bu sayı bir yıl öncesine göre 63.000 (% 2,5) daha fazladır.

Serbest olarak çalışanların sayıları (kendi aile şirketlerinde çalışanların sayıları da dahil), 2012 yılının ikinci çeyreğinde 27.000 (% 0,6) artarak 4,58 milyona yükselmiştir.

Bölgesel olarak değerlendirildiğinde sigortaya tabi çalışanların sayısı, Haziran 2012 itibariyle bir yıl öncesine göre Batı Almanya'da % 2,0, Doğu Almanya'da ise % 1,4 oranında artmıştır. Eyaletler olarak en büyük artış % 3,5 ile son 3 ayda olduğu gibi bu ayda da Berlin Eyaletinde gerçekleşirken, yalnız Saksonya-Anhalt Eyaletinde % 0,1 azalma kaydedilmiştir.

Çalışan sayıları sektörlere göre değerlendirildiğinde, bir yıl öncesine göre hemen hemen tüm sektörlerde artışlar devam etmiştir. Ekonomik hizmet sektöründe 137.000 (% 4,5), imalat sektöründe 116.000 (% 1,8), sağlık ve sosyal hizmet alanlarında 90.000 (% 2,5), ticaret alanında 75.000 (% 1,8) artış gerçekleşmiştir. Ödünç işçi veren sektörde ise, – 28.000 (% - 3,4), kamu idaresinde – 6.000 (% - 0,4) azalma kaydedilmiştir.

Alınan kesinleşmemiş en son verilere göre, 2012 Haziran ayında 65.000 çalışana kısa süreli çalışma ödeneği ödenmiştir. Bu sayı bir ay öncesine göre 3.000, bir yıl öncesine göre ise 31.000 daha azdır.

Yine kesinleşen en son verilere göre ise, 2012 Şubat ayında 230.000 sigortalı kısa süreli çalışma ödeneği almıştır.

2. İşsiz Sayıları

Almanya'daki işsizlerin sayısı, Ağustos 2012'de bir ay öncesine göre 29.000 (% 1) artarak 2.905.000 olarak kaydedilmiştir. 2012 Ağustos ayı işsiz sayısı bir yıl öncesine kıyaslandığında 40.000 (% 1) daha azdır.

İşsizlerin sayısı bölgesel olarak değerlendirildiğinde Batı Almanya'da Ağustos 2012 itibariyle bir ay öncesine göre 30.000 (% 2,0) artarak 2.036.000'e yükselmiş, Doğu Almanya'daki işsizlerin sayısında ise, aynı ay itibariyle bir ay öncesine göre 1.000 (% 0,1) azalarak 869.000'e gerilemiştir. Aynı ay itibariyle işsizlerin sayısı, bir yıl öncesine göre Batı Almanya'da 11.000 (% 1), Doğu Almanya'da ise 51.000 (% 6) artmıştır.

İşsizlik oranı, tüm çalışanların sayısı baz alınarak hesaplandığında 2012 Ağustos ayı itibariyle % 6,8 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran bir yıl öncesine göre % 0,2 daha azdır. Yine 2012 Ağustos ayı itibariyle bölge olarak işsizlik oranı, Batı Almanya'da % 6, Doğu Almanya'da ise % 10,3 olarak kayıtlara geçmiştir. Geçen yılın aynı dönemine göre işsizlik oranı, Batı Almanya'da aynı kalırken, Doğu Almanya'da ise % 0,6 azalmıştır.

Diğer taraftan, yabancı işsizlerin sayısı 2012 Ağustos ayı itibariyle bir ay öncesine göre 6.471 artmış ve 477.721'e (% 14,2) yükselmiştir. Ayrıca, aynı dönem itibariyle işsiz vatandaşlarımızın sayısı bir ay öncesine göre 1.915 artarak 145.133 (% 21,3) olarak kayıtlara geçmiştir. İşsiz vatandaşlarımızın sayısı, bir yıl öncesine göre 1.294 azalmıştır.

3. I. ve II. Basamak İşsizlik Parası Alanların Sayısı

Ağustos 2012’de 2.905.000 işsizin 910.000’i (% 31) birinci basamak işsizlik parası alırken, 1.996.000’i (% 69) ikinci basamak işsizlik parası almıştır. Bir ay öncesine göre birinci basamak işsizlik parası alanların sayısı 25.000 (% 3), ikinci basamak işsizlik parası alanların sayısı ise 4.000 (% 0,2) artmıştır. Bir yıl öncesine göre kıyaslandığında birinci basamak işsizlik parası alanların sayısı 42.000 (% 5) artmış, ikinci basamak işsizlik parası alanların sayısı ise 82.000 (% 4) azalmıştır.

4. Mesleki Eğitim

Ekim 2011’den Ağustos 2012’ye kadar 496.900 açık meslek eğitim yeri İş Ajanslarına bildirilmiştir. Bu sayı bir önceki döneme göre 2.900 (% 1) daha fazladır. Söz konusu dönemde işletme içi açık meslek eğitim yeri sayısı 477.600 olarak kayıtlara geçmiştir. Bu sayı bir önceki döneme göre 10.400 (% 2) daha fazladır. Öte yandan, işletme dışı meslek eğitim yeri sayısı 7.500 (% 28) azalarak 19.300 olmuştur.

Yine aynı dönemde 541.600 genç meslek eğitimi yeri başvurusunda bulunmuşlardır. Bu sayı bir önceki döneme göre 17.300 (% 3) daha fazladır. Söz konusu sayı Ağustos 2012 ayına kadar Batı Almanya’da 15.800 (% 4,0) artarak 453.000’e, Doğu Almanya’da ise 1.500 (% 2,0) artarak 88.400’e yükselmiştir.

Diğer taraftan, Ağustos 2012’de 101.100 açık mesleki eğitim yeri bulunduğu bildirilmiştir. Bu sayı bir yıl öncesine göre 9.700 (% 11) daha fazladır. Bölgesel olarak Batı Almanya’da 79.200, Doğu Almanya’da 21.700 meslek eğitim yerine henüz yerleştirme yapılamamıştır. Yerleştirme yapılamayan mesleki eğitim yeri sayısı bir yıl öncesine göre, Batı Almanya’da 8.200 (% 12), Doğu Almanya’da ise 1.500 (% 8) daha fazladır.

Ağustos 2012’de 90.900 genç henüz bir meslek eğitim yeri bulamamıştır. Bu sayı bir yıl öncesine göre 3.100 (% 3) daha fazladır. Batı Almanya’da meslek eğitim yeri bulamayan genç sayısı 70.200 olarak kayıtlara geçmiştir. Bu sayı bir yıl öncesine göre 1.600 (% 2) daha fazladır. Doğu Almanya’da ise bu sayı 20.600 olarak kaydedilmiştir. Burada da söz konusu sayıda bir yıl öncesine göre 1.400 (% 7) artış olmuştur.

Açık meslek eğitim yeri sayısı, meslek eğitim yeri arayan gençlerin sayısı ile karşılaştırıldığında açık meslek eğitim yeri sayısı Ağustos 2012’de 10.200 daha fazladır. Bir yıl öncesiyle kıyaslandığında aynı dönemde 3.600 açık meslek eğitim yeri fazlası olarak kayıtlara geçmiştir.

5. İkili ve Çok Taraflı Sözleşmelerin Uygulanmasına İlişkin Değerlendirmeler

Türkiye-Almanya İstisna Akdi İşgücü Anlaşması çerçevesinde 2012 Ağustos ayında 185’i inşaat sektöründe, 283’ü inşaat yan sanayiinde, 9’u demir çelik sektöründe ve 15’i yalıtım alanında olmak üzere toplam 592 vatandaşımız istihdam edilmiştir.

6. Mevzuat Değişiklikleri

Yüksek Kalifiye Elemanı Üçüncü Ülke Vatandaşlarının Almanya’ya Giriş ve İkametleri’ne İlişkin Düzenleme (Mavi Kart Uygulaması)

AB Yüksek Kalifikasyon Direktifinin Uyarlanması Hakkında Kanun (Gesetz zur Umsetzung der Hochqualifizierten-Richtlinie der Europäischen Union), 01.08.2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Böylelikle diğer üçüncü ülkelerden gelecek yüksek kalifiye elemanların AB ülkelerinde istihdamını kolaylaştırmayı ve bununla kalifiye eleman açığını kapatmayı amaçlayan Avrupa Birliği Komisyonun’nun 25.05.2009 tarih ve 2009/50/EG sayılı Yüksek Kalifiye Elemanı Üçüncü Ülke Vatandaşlarının Ülkeye Giriş ve İkametlerini Düzenleyen Direktifi Alman mevzuatına uyarlanmıştır. Kanun ile birlikte özellikle İkamet Kanunu’nda olmak üzere diğer ilgili Kanunlarda da değişiklikler yapılmıştır.

Öncelik hakkı kalkıyor

Yeni uygulama ile birlikte diğer ülkelerden gelecek üniversite veya eşdeğer yüksek okul mezunlarına Almanya’da iş bulmaları halinde Alman vatandaşı ve AB ülke vatandaşlarının önceliği aranmadan ve ayrıca işverenlerin AB ülkelerinden uygun aday bulup bulamadıklarına bakılmaksızın çalışma imkanı tanınmaktadır. Çalışma için aşağıda belirtilen koşulların yerine getirilmesi halinde Almanya’daki bir işveren ile iş akdinin imzalanmış olması yeterli

görülmektedir. Burada bekleme süresi kalktığından işlemler kolaylaştırılmakta ve hızlandırılmaktadır.

Asgari kazanç sınırı

AB Mavi Kartı (Blaue Karte EU) olarak da adlandırılan yeni düzenlemede, eleman bulmada güçlük yaşanan mesleklerdeki uzmanlara şart koşulan alt gelir alt sınırı 34.944 Avro'ya düşürülmüştür. Listede yer almayan meslek gruplarında çalışmak isteyenlerden ise yıllık asgari 44.800 Avro kazanma şartını yerine getirmeleri istenecektir. Meslek grupları olarak eleman bulmada güçlük yaşanan matematik, doktor, bilgisayar mühendisliği, doğa bilişimleri ve teknik alanlardaki meslek sayısı artırılarak 60'a çıkarılmaktadır. Bu meslekler Federal İş Ajansı tarafından tespit edilecektir.

Oturma izninin süresi

Mavi Kart şartlarını yerine getirenlere en fazla dört yıl süreyle oturma izni verilmesi öngörülmektedir. İş akdinin süresi 4 yıldan az olanlara ise, iş akdi süresine ilave olarak 3 ay daha fazla geçerli oturma izni verilecektir. Oturma izninin ilk iki yılını takiben çalışmaya devam edilmesi ve Almanca bilinmesi halinde oturma izni süresize çevrilmekte, 3 yıllık çalışmadan sonra ise yerleşme izni alma hakkı verilmektedir. Diğer taraftan, ilk üç yıl içinde Hartz IV ya da benzeri türden sosyal yardım alanların oturma izni geçerliliğini kaybedecektir.

AB içerisinde dolaşım

Yeni düzenlemede Mavi Kart sahiplerine AB ülkeleri içerisinde dolaşım imkanı getirilmekte, bunlara 18 ay Almanya'da çalıştıktan sonra başka bir AB ülkesine gitmek istediklerinde gitme izni tanınmaktadır. Bu durumda başka bir AB ülkesine gidildiğinde Almanya'da geçen süreler de gidilen ülkede ikamet izni verilmesinde ayrıca dikkate alınmaktadır.

Aile bireylerinin durumu

Mavi Kart sahiplerinin aile birleştirilmesinde herhangi bir kısıtlama söz konusu olmadığı gibi bunların çalışmalarında da bir kısıtlama öngörülmemektedir.

İyileştirilen diğer hususlar

Almanya'dan mezun olan yabancı üniversite mezunlarının mezuniyetten sonra çalışmaları için öngörülen iş arama süresi 12 aydan 18 aya çıkarılmıştır.

Yurtdışında bir üniversiteden mezun yabancıların yanlarında geçimlerine yetecek kadar paraları olması halinde bunlar 6 ay süreyle Almanya’da iş aramak amacıyla kalabilecekler.

Üniversitede öğrenim gören yabancı öğrencilerin yıllık çalışma saatlerinde de artırılmasına gidilerek, tam gün çalışmada 90 gün 120 güne, yarım gün çalışmada ise 180 gün 240 güne çıkarılmıştır.

7. Güncel Mahkeme Kararları

7.1. Federal İş Mahkemesi’nin 18.07.2012 tarih ve 7 AZR 443/09 sayılı hizmet sözleşmelerinin arka arkaya sürelendirilmesine izin veren hukukun istismar edilemeyeceğine dair Kararı

Avrupa Konseyi’nin 28.06.1999 tarih ve 1999/70/EG sayılı Avrupa Sosyal Tarafları Arasındaki Çerçeve Mütabakat hakkındaki Direktifi süresiz iş sözleşmelerine dayandırılan iş ilişkilerini mutlak iş ilişkisi olarak nitelendirmektedir. Anılan Direktif AB ülkelerini milli mevzuatlarında yapacakları düzenlemelerle arka arkaya sürelendirilen iş ilişkilerinin suistimal edilmesinin önlenmesine yönelik önlemler almaya yükümlü kılmıştır. Bu tür sözleşmelerin uzatılmasını haklı kılan nesnel nedenlerin belirlenmesi anılan önlemlerden sayılmaktadır. Alman iş hukukuna göre, örneğin annelik iznini veya ebeveyn iznini kullanan bir çalışanın yerine geçici olarak bir çalışanın süreli bir hizmet sözleşmesi ile istihdam edilmesi böyle bir nesnel neden sayılmaktadır.

Davacı çalışan 11 yıllık bir zaman zarfında 13 süreli iş sözleşmesiyle Kuzey Ren Westfalye Eyaleti’nin Köln şehrinde Sulh Mahkemesi’nde adli memur olarak istihdam edilmiş, annelik ve ebeveyn iznini kullanan çalışanlara vekalet etmesi amacıyla kendisiyle her defasında süreli hizmet sözleşmeleri bağlatılmıştır.

Son iş sözleşmesinin nesnel bir neden olmadığından süresiz olduğu iddiasıyla davacı çalışan yargıya başvurarak, zaman olarak birbirini takip eden toplam 13 adet süreli iş sözleşmesinin yapılmasına yönelik amacın, geçici olarak işçi çalıştırılması olarak nitelendirilemeyeceği savıyla dava açmıştır. Bunun üzerine Federal İş Mahkemesi, durumun Avrupa Topluluğu hukukuna göre açığa kavuşturulması amacıyla ön karar alınabilmesi için ABAD’a başvurmuştur.

ABAD, hem süreli sözleşmeleri veya hem de bu sözleşmelerin süreli olarak uzatılmasını haklı kılan izinli çalışanların yerine yapılan geçici istihdam zorunluluğundan doğan gereksiniminin Alman iş hukukunda olduğu gibi kural olarak bir nesnel sebep sayılacağına hükmetmiştir.

Bir işverenin zorunlu olarak ve defalarca veya hatta sürekli süreli sözleşmeler yoluyla izinli çalışanların yerine çalışan istihdam etmesi, istendiğinde bu kişilerin yerine çalıştırılanların süresiz sözleşmelerle de istihdam edilebilecekleri gerçeği, burada nesnel neden bulunmadığına ve durumun suistimali anlamına gelmemektedir. İşyerinin veya kuruluşun büyüklüğü, çalışanların yapısı, işverenin sürekli olarak izinli olan çalışanlarının yerine eleman istihdam gereksinimi içinde bulunacağına dair bir ipucu gibi görülebilse de, bu durumdan otomatik olarak süresiz hizmet sözleşmesi bağıtlanma sonucunu çıkarmak, Avrupa hukukunun öngördüğü sosyal tarafların mutabakata vardığı çerçevenin amacını aşacak ve bununla AB ülkelerine tanınan takdir hakkını da ihlal edecektir.

Bu bağlamda, yukarıda belirtilen kıstaslar doğrultusunda mahkemeler çalışanın istihdam edildiği işletmelerin büyüklüğünü, personel sayısını ve yapısını, geçmişte işverenle yapılan süreli sözleşmelerin sayısını göz önüne alarak her münferit durumda geçerli nesnel bir gerekçe bulunup bulunmadığına bakarak karar almak zorundadırlar.

Federal İş Mahkemesi buradan yola çıkarak sürekli olarak vekalet zorunluluğunun geçerli nesnel bir sebep sayılabileceğini, bu nedenle geçerli nesnel sebep durumunun tespitinde kullanılan kriterlerin hukuka uygun olduğunu belirlemiştir. Ancak, belli durumlarda bir iş sözleşmesinin sürelendirilmesi nesnel bir sebep bulunması halinde bile hukukun istismarı anlamına gelebileceği tespitini yapmıştır. Bu nedenle, münferit durumun tüm koşullarının gözden geçirilmesi gereklidir. Burada çalışanın istihdam edildiği işletmenin büyüklüğü, personel sayısı ve yapısı, geçmişte işverenle yapılan süreli sözleşmelerin sayısı göz önüne alınarak değerlendirilmelidir.

Bu kriterler ışığında Federal İş Mahkemesi, bir adliye çalışanın iş sözleşmesinin sürelendirilmesinin hükümsüz olduğuna karşı dava başvurusunu reddeden Köln Eyalet Mahkemesi'nin 15 Mayıs 2009 tarihli kararını iptal etmiştir. Adliye çalışanı, davalı Eyalette Haziran 1996 ayından Aralık 2007 ayına kadar toplam 13 süreli iş sözleşmesi ile istihdam edilmiştir. Yapılan süreli iş sözleşmeleri yalnız analık izni kullanan diğer çalışanların yerine

çalıştırılmak üzere bağtlanmıştır. Davacı çalışan, kendisiyle yapılan sözleşmenin sürelendirme için aslında geçerli nesnel bir sebep olmasına rağmen, sürelendirmenin hukukun istismarı anlamına geleceği savıyla dava açmıştır. Federal İş Mahkemesi, dava hakkında karar alınması amacıyla, yukarıda anılan kriterler ışığında karar verilebilmesi için davayı Köln Eyalet Mahkemesi'ne geri göndermiştir.

7.2. Federal İş Mahkemesi'nin 23.08.2012 tarih ve 8 AZR 285/11 sayılı yaşdan dolayı ayrımcılık yapılamayacağı hakkındaki Kararı

İşverenin işyerine kimseyi almamasına rağmen belli yaşta bir çalışan aranıyor şeklinde verilen bir iş ilanından dolayı, işe yerleştirilmeyen daha yaşlı bir başvuru sahibinin Genel Eşit Muamele Kanun'a göre tazminat hakkı bulunabilir.

Davalı işveren 2009 yılında 25–35 yaşları arasında iki çalışan aranıyor şeklinde bir iş ilanı vermiştir. 56 yaşındaki davacı bu işyerine başvurmuştur. Ancak, kendisi mülakata bile çağırılmamıştır. Başka adaylar başvuru görüşmesine çağırılmalarına rağmen işveren kimseyi işe almamıştır. Davacı işverenin kendisini yaşından dolayı haksız yere mağdur ettiği iddiasıyla işverenden tanzimat talep etmiştir. İş ve Eyalet İş Mahkemeleri dava başvurusunu reddetmişlerdir.

Federal İş Mahkemesi, davacıyı haklı bulmuştur. Federal İş Mahkemesi, Eyalet İş Mahkemesi'nin işyerine kimsenin alınmamasından dolayı yaşlı başvuru sahibinin mağduriyete uğramadığı gerekçesinin yanlış olduğunu ve bu yüzden davanın reddedilmemesi gerektiğini tespit etmiş ve davayı Eyalet İş Mahkemesine geri göndermiştir. Eyalet İş Mahkemesi, davacının objektif olarak iş yerine uygun olup olmadığını tespit ederek bu bağlamda işyerine uygun olmasına rağmen işe yaşından dolayı alınmaması halinde tazminatı belirleyecektir.

8. Sayısal Veriler

	Aylık Veriler		2011 Ağustos Ayına Göre	
	Ağustos 2012	Temmuz 2012	Artma (+) veya Azalma (-)	Yüzde (%) olarak
Tüm Çalışanlar		41.681.000		1,1
Sigortaya tabi işlerde çalışanlar	28.927.000 (Haziran 2012)	28.923.000 (Mayıs 2012)		1,9
İşsizler	2.905.112	2.875.971	-39.574	-1,3
* erkekler % 52,2	1.515.630	1.510.471	-12.135	-0,8
* kadınlar % 47,8	1.389.482	1.365.500	-27.439	-1,9
* 25 yaşını doldurmamış % 11,1	323.451	300.920	-4.921	-1,5
* 50 yaşını doldurmuş % 31,0	899.328	899.656	6.741	0,8
* 55 yaşını doldurmuş % 18,4	535.927	535.786	8.422	1,6
* Almanlar % 83,4	2.423.329	2.400.742	-48.481	-2,0
* Yabancılar % 16,4	477.721	471.250	8.598	1,8
* Türkler	145.133	143.218	-1.294	
İşsizlik oranları (%)				
* Tüm çalışanlar	6,8	6,8	7,0	
Erkekler	6,7	6,7	6,8	
Kadınlar	6,9	6,8	7,2	
25 yaşını doldurmamış olanlar	6,9	6,5	7,0	
50 yaşını doldurmuş olanlar	7,4	7,4	7,7	
- Yabancılar	14,2	14,1	14,6	
- Almanlar	6,2	6,1	6,3	
- Türkler	21,3	21,1	22,2	
Bildirilen açık işler				
-Ay başından beri	179.345	172.615	-23.828	-11,7
- Yıl başından beri	1.402.958	1.223.613	-106.455	-7,1
- Halen mevcut	493.380	499.847	-3.759	-0,8
Yardım alanlar				
Birinci basamak işsizlik parası	837.093	825.646	49.786	6,3
İkinci basamak işsizlik parası	4.420.094	4.449.387	-168.064	-3,7
Sosyal yardım	1.691.486	1.699.775	-43.812	8,6

Kaynak: Federal İş Ajansı